PEDAGOGIK FAOLIYAT VA UNING TARKIBIY TUZILMASI.

Педагогическая деятельность и её структурное строение.

Pedagogical Activity and Its Structural Composition.

Andijon davlat pedagogika instituti Pedagogika va psixologiya kafedrasi katta o'qituvchisi

Turdiyeva ShoxidaxonAnvardjanovna

Andijon davlat pedagogika instituti Kimyo yo'nalishi 2-bosqich talabasi

Abdinabiyeva Sarvinoz Zafarbek qizi

Anotatsiya : Ushbu maqolada pedagogik faoliyatning mazmun-mohiyati, uning jamiyat taraqqiyotidagi o'rni hamda pedagogik faoliyatning tarkibiy tuzilmasi haqida batafsil ma'lumot berilgan. Shuningdek, o'qituvchining kasbiy mahorati, pedagogik qobiliyati, muloqot madaniyati va ta'lim jarayonidagi asosiy vazifalari yoritilgan. Pedagogik faoliyatning samaradorligini oshirishda zamonaviy pedagogik texnologiyalar, innovatsion yondashuvlar va o'qituvchi shaxsining ahamiyati tahlil qilingan.

Kalit so'zi: Pedagogik faoliyat, pedagogik mahorat, ta'lim-tarbiya, o'qituvchi, pedagogik qobiliyat, pedagogik muloqot, pedagogik texnologiya, kasbiy kompetensiya, ta'lim jarayoni, tarbiya, metodika, innovatsiya.

Аннотация: В данной статье подробно освещены сущность и содержание педагогической деятельности, её роль в развитии общества, а также структурное строение педагогической деятельности. Кроме того, раскрыты профессиональное мастерство учителя, педагогические способности, культура общения и основные задачи в образовательном процессе. Проанализированы современные педагогические технологии, инновационные подходы и значение личности учителя в повышении эффективности педагогической деятельности.

Ключевые слова и выражения: Педагогическая деятельность, педагогическое

мастерство, образование и воспитание, учитель, педагогические способности, педагогическое общение, педагогическая технология, профессиональная компетентность, образовательный процесс, воспитание, методика, инновация.

Annotation: This article provides detailed information about the essence and significance of pedagogical activity, its role in the development of society, and the structural composition of pedagogical activity. It also highlights the teacher's professional skills, pedagogical abilities, communication culture, and main tasks in the educational process. The article analyzes modern pedagogical technologies, innovative approaches, and the importance of the teacher's personality in improving the effectiveness of pedagogical activity.

Keywords and phrases: Pedagogical activity, pedagogical mastery, education and upbringing, teacher, pedagogical ability, pedagogical communication, pedagogical technology, professional competence, educational process, upbringing, methodology, innovation.

Kirish: Bugungi kunda ta'lim tizimini rivojlantirish va yosh avlodni har tomonlama barkamol inson qilib tarbiyalash davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Jamiyat taraqqiyoti, ilm-fan va texnologiyalarning rivojlanishi pedagog kadrlarning kasbiy faoliyatiga bo‘lgan talabni yanada oshirmoqda. Chunki ta'lim sifati bevosita o‘qituvchining bilim darajasi, kasbiy mahorati va pedagogik faoliyatni to‘g‘ri tashkil eta olishiga bog‘liqdir. Pedagogik faoliyat murakkab va ko‘p qirrali jarayon bo‘lib, u ta'lim oluvchilarga bilim berish, ularni tarbiyalash, rivojlantirish va ijtimoiy hayotga tayyorlashni o‘z ichiga oladi. O‘qituvchi nafaqat bilim beruvchi, balki yosh avlodning ma'naviy dunyosini shakllantiruvchi, ularning dunyoqarashini kengaytiruvchi shaxs hamdir. Shu sababli pedagogik faoliyatning tarkibiy tuzilmasini chuqur o‘rganish va uning samaradorligini oshirish muhim ahamiyat kasb etadi. Pedagogik faoliyat — bu o‘qituvchining ta'lim-tarbiya jarayonini tashkil etish, boshqarish va o‘quvchilarning bilim, ko‘nikma hamda

malakalarini shakllantirishga qaratilgan kasbiy faoliyatidir. Pedagogik faoliyat insonparvarlik, ma'naviyat va axloqiy qadriyatlarga asoslanadi. Pedagogik faoliyat jamiyat taraqqiyotining muhim omillaridan biri hisoblanadi. Chunki har qanday kasb egasi avvalo o'qituvchi tarbiyasidan o'tadi. Shuning uchun ham pedagog shaxsiga yuqori talablar qo'yiladi. Pedagogik faoliyatning samaradorligi ta'lim sifatini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Shu sababli pedagoglarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish bugungi kunning dolzarb vazifalaridan biridir. Pedagogik faoliyat murakkab va ko'p qirrali jarayon hisoblanadi. Chunki o'qituvchi nafaqat bilim beruvchi, balki tarbiyachi, tashkilotchi, rahbar va maslahatchi vazifalarini ham bajaradi. Shu sababli pedagog o'z kasbiga mas'uliyat bilan yondashishi, zamonaviy bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishi zarur. Pedagogik faoliyatning muhim xususiyatlaridan biri — inson shaxsiga yo'naltirilganligidir. O'qituvchi har bir o'quvchining qobiliyati, qiziqishi va psixologik xususiyatlarini hisobga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil etadi. Bu esa ta'lim samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Pedagogik faoliyat bir necha tarkibiy qismlardan iborat bo'lib, ular o'zaro uzviy bog'liq holda faoliyat yuritadi. Birinchi komponent — maqsadli komponent bo'lib, bunda o'qituvchi ta'lim va tarbiya jarayonining maqsad hamda vazifalarini belgilaydi. Ikkinchi komponent — mazmuniy komponentdir. U o'quvchilarga beriladigan bilim, ko'nikma va malakalarni o'z ichiga oladi. Mazmun davlat ta'lim standartlari va o'quv dasturlari asosida belgilanadi. Keyingi komponent faoliyat komponenti hisoblanadi. Bu jarayonda o'qituvchi turli metod, usul va pedagogik texnologiyalar yordamida darsni tashkil etadi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar, interfaol metodlar va innovatsion yondashuvlardan foydalanish o'quvchilarning darsga bo'lgan qiziqishini oshiradi. Pedagogik faoliyatning yana bir muhim qismi kommunikativ komponentdir. Bu o'qituvchi va o'quvchi o'rtasidagi muloqotni anglatadi. O'qituvchining nutq madaniyati, muomala odobi va psixologik yondashuvi ta'lim jarayonining samaradorligiga katta ta'sir ko'rsatadi. Samimiy va do'stona muloqot o'quvchilarda

o‘qishga bo‘lgan ishonch va qiziqishni kuchaytiradi. Natijaviy komponent esa pedagogik faoliyat yakunida erishilgan natijalarni baholash bilan bog‘liqdir. O‘quvchilarning bilim darajasi, dunyoqarashi, mustaqil fikrlashi va tarbiyalanganlik holati pedagogik faoliyatning asosiy natijasi hisoblanadi. Bugungi kunda pedagogik faoliyatni samarali tashkil etishda o‘qituvchining kasbiy mahorati muhim ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy o‘qituvchi axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalana olishi, innovatsion metodlarni qo‘llashi hamda doimiy ravishda o‘z ustida ishlashi kerak.

Xulosa: Xulosa qilib aytganda, pedagogik faoliyat jamiyat taraqqiyotining muhim omillaridan biri hisoblanadi. O‘qituvchining kasbiy mahorati, bilim darajasi va pedagogik qobiliyati yosh avlodning har tomonlama rivojlanishida katta ahamiyatga ega. Pedagogik faoliyatning tarkibiy tuzilmasi — gnostik, loyihalash, konstruktiv, kommunikativ va tashkiliy komponentlardan iborat bo‘lib, ular o‘zaro uyg‘un holda faoliyat ko‘rsatadi. Zamonaviy ta’lim tizimida pedagogdan nafaqat chuqur bilim, balki innovatsion yondashuv, ijodkorlik va yuqori pedagogik madaniyat ham talab qilinadi. Shu bois pedagogik faoliyatni takomillashtirish, o‘qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini oshirish va zamonaviy pedagogik texnologiyalarni keng joriy etish muhim vazifalardan biri bo‘lib qolmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Karimov I.A. “Yuksak ma’naviyat — yengilmas kuch”. Toshkent: Ma’naviyat, 2008.
2. Avloniy A. “Turkiy guliston yoxud axloq”. Toshkent: O‘qituvchi, 1992.
3. Pedagogika fanidan darslik. Toshkent: O‘qituvchi, 2018.
4. Hasanboyev J., To‘raqulov X. “Pedagogika”. Toshkent, 2015.
5. Ochilov M. “O‘qituvchi odobi va pedagogik mahorat”. Toshkent, 2010.
6. Ishmuhamedov R. “Innovatsion pedagogik texnologiyalar”. Toshkent, 2017.
7. Forobiy Abu Nasr. “Fozil odamlar shahri”. Toshkent, 2004.

8. Quronov M. “Pedagogik mahorat”. Toshkent, 2009.
9. Tolipov O‘., Usmonboyeva M. “Pedagogik texnologiyalarning tatbiqiy asoslari”. Toshkent, 2006.
10. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni.